

rull 236; Pagès 230.23); «si --- aquells qui serien en la nau o en lo leny, qui après d'aquella nau o d'aquell leny primer, serà ormejat --- diran a aquells [del primer lleny] que ells pensen d'ormejar, per ço que no-ls puguen fer algun dan, que no és bell temps, e han dubte que no-s meta mal temps; e si aquell qui [lleg. de] la nau o leny qui primer serà ormejat *repembrà*, que no-s volrà ormejar, --- sia tengut ---», *Consolat*, cap. CLVI (Pard., p. 175): si ve tràngol una nau serà llançada damunt de l'altra, si no està molt fortament ancorada, hi haurà danys i el culpable de resistir-se a fer-ho ha de ser sancionat.

També s'usà com a transitiu: *AlcM* en dóna testimoni també del S. XIV (en part no ben entesos) i llavors és simplement 'contenir i repel·lir enèrgicament, violentament': *reprémer la carn malalta amb botons de joc* en la *Manescalia* de Klagenfurt, *reprémer los ornaments luxosos* en les *Ordin. Palatines* d'aquell rei, *reprémer les passions* en Eiximenis. *Reprémer-se* 'sentir espoderaments o dolors hemorroidals': «Qui a dolor en lo sses, que-s *repre*m quant ix a cambra, fes fum de pegunta, a reba'l per daval, a<s>seyt en huna colmena» a. 1466, receptes val. de Mtre. Joan, *BABL VII*, 333 (mal llegit *reprèn*).

Avui *reprémer* s'ha conservat en el mall. familiar en l'emfàtica frase *què ha de reprémer* 'què n'ha de fer?', què hi ha de fer?' Sembla haver acabat per atenuar-se'n la força, amb el valor de 'no n'he de fer gran cosa, no en puc fer res útil', únic que registra *AlcM*, i construïda com si un objecte esmentat en fos completament directe: «què he de *reprémer* aquest llibre, aquest gerro de porcellana», «què he de *reprémer* una beïna (sense espasa)»; i Spitzer en cita altres cinc exemples semblants en les *Rondalles* d'AMALcover (*LexikK*, 116-7).

Observo un altre ús, aquest intr. i sens dubte més primitiu, amb complement de lloc, on partint de la idea de la noció de 'resistir com un repatani' (que hem vist en la *Crònica* i en el *Consolat*) es passaria a 'agitar-se violentament en un lloc, pernabatre-hi inútilment': «una jaïa encallada, que demanava ajuda a la gent que passava, i a negú li llevia donar-n'hi, perque deien: —Què hi havia de *reprémer* dins sa bassa aquesta pertafè?» en una altra rondalla (*BDLC XVI*, 129), «què hi he de *reprémer* dins sa capella si tanmateix ja no'n puc dir de missa?», *Rond.* IV, 208, «què havien de *reprémer* dins el Congrés de Diputats ab aquesta afirmació vostra, que jo no he negada mai ---?», també AMALcover (*BDLC XI*, 1920, 85).

Reprimiment [Lacav.]; *reprimible*; *reprimidor*. *Repressió* [1478; Lab.], «la *repressió* sanguinària dels fets de 1909», Coromines (*Diaris i Records II*, 80); *repressiu*; *repressor*; *reprimenda*. Aquests mots han rebut noves accs. en el llenguatge dels psicòlegs moderns com a tecnicismes psicoanalítics: *repressió* = fr. *refoulement*, angl. *repression*, *Rev. Cat. de Psicoan.* I, vol. 2, 161; *retorn del reprimiu* = fr. *retour du refoulé*, p. 169.

Suprimir [1629; Lacav.], ll. *supprimere* 'enfonsar', 'ofegar, suprimir'; *supsressió* [Lacav.], *supsressiu*, su-

primible. Pogué haver-n'hi una caduca variant hereditària **soprémer*, d'on un hapax *sopressa* 'palanca alçaprem metàl·lic de dentista, d'arrenca-queixals', que cita *AlcM* en un doc. mall. de 1437. Veg. també el probable descendent mossàrab, arabitatzat, *SOBRESSADA*. I el compost *alçaprem* (*ALT*).

APÈNDIX SOBRE APREMIAR

'Destrènyer', verb més descabdellat en llengua castellana, però que també ha existit en català, i des de molt antic. Tracto extensament del problema etimològic, i amb copiosa documentació, en el *DCEC/DECH* (IV, 635-7): és derivat de l'antic *prémia*, port. *prema*, 'coacció que es fa a algú', demostrant que encara que fortament influït per la família de *PREMERE*, i refós amb ella, degué començar per indicar una 'depredació' i un 'tribut excessiu' cobrat forçadament per gent poderosa, senyors o guerrers o bandolers o corsaris, i que en definitiva prové tant o més del ll. *PRÆMIARI* 'reservar-se el botí', *praemiatius* 'el qui ha fet guanys', *praemiator* 'depredador, bandit'; i de *PRAEMIA*, plural de *praemium*, originàriament 'presa, botí, expoliació' (derivat de *EMERE* 'pendre' + *PRAE-*, i affí i quasi equivalent de *PRAEDA*).

En català el trobem des del S. XIII: «Sant Augustí --- moltes veguades disia que'l poder que hom demana *apremia* hom; e quant preguava per algun éll trempava en tant les sues pregueres que a negú no era cargós» 185r2, traduint el present *premit* de l'original de Voragine (558.12); «los dits que la dita comanda li hauran feta no'l poden de res als *apremiar* ne destrènyer», *Consolat* (cap. CCXXXV, Pard., p. 314); «anaren-se'n assetjar --- Tarifa --- e la Reyna de Castella, veén --- que'l castell és fort *apremiat* a tractada composició», missatge d'un enviat català c. 1303 (*BABL II*, 312); «un monge dix a l'abat, son majoral: —Què faré jo, qu' estant a la mia cella, me tempta e *apremia* lo peccat de peresa?» text de fi S. XIV o c. 1400 (recull d'*Eximplis* d'Ag. I, 24).

En la nostra llengua a penes ha quedat, doncs, altra cosa que el verb derivat, i no el substantiu *prémia*, tant ben representat en castellà medieval i port. *prema* (cf. port. *vindema* *VINDEMIA* 'verema'), i ja només en el sentit general de 'destrènyer', sense la connotació tributària o econòmica que encara s'hi veu de vegades en castellà antic.

Tanmateix sembla haver quedat un rastre del substantiu, i amb aquesta connotació, en un terme particular de Desclot; quan apareix l'ambaixada siciliana invitant Pere el Gran a pendre la corona de Sicília, després de les Vespres sicilianes, ell pregunta «Per què avets desposseït Karles, ne gitat de sa senyoria? --- Ab aytant un dels missatges --- trasc un libre en què avien escrits tots los mals fets e les injúries e les *empremies* que Karles e sos baylius avien fetes e faïen tot jorn --- sí que al cap del ayn lur avia pres tot ço que avien» i més enllà: «anaven cinc sous a tarí e --- 10 sous a tarí; e axí destruïa la gent e lur tulia tot quant avien; encara de moltes d'altres *empremies* e